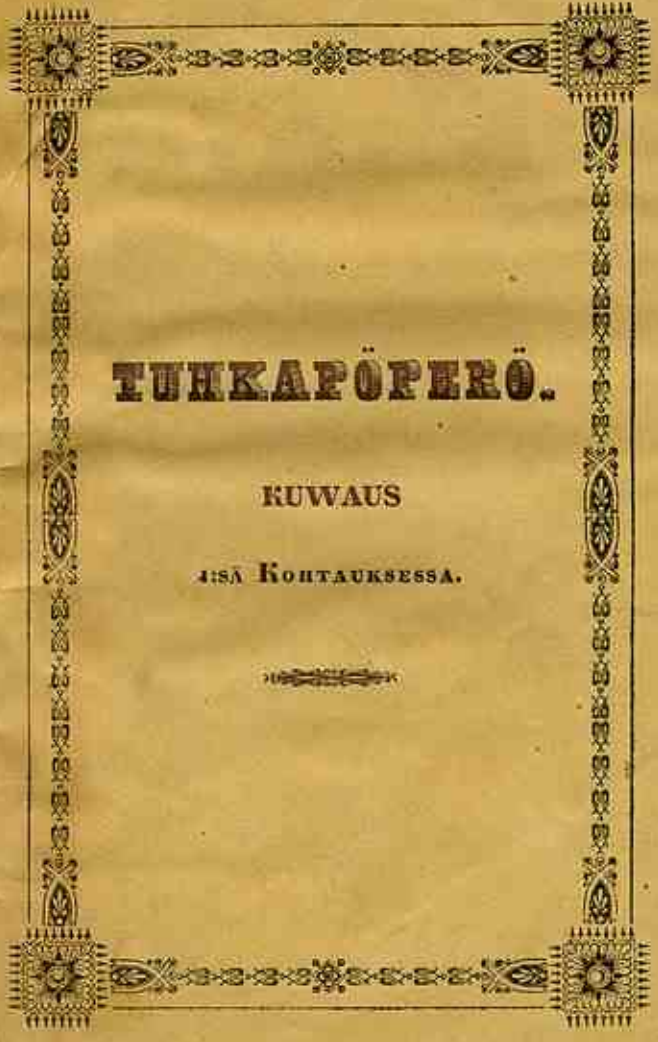

—————
 Maksaa Ostajille:
 Siunopaperista . . . 30 kop. kop.
 Rahtiamppaperista 25 „

—————

TUHKAPÖPERÖ.

KUWAUS

JISSÄ KOHTAUKSESSA.

II
Kapp.

[Lagerwall, J. G. F.]

TUKKAPÖPERÖ.

KUWAUS

4:sä KOHTAUKSESSA.

WIIPURISSA,

J. Cedorwallér poikineen, 1847.

Imprimatur:

G. Rein.

J A S E N E T.

HÖLMÖNEN, Kyläwanhin.

PÖPERÖ, Tyttäresä entistä waimoo, yhä toimitaissa töhkeimpiä töitä asuin liijoksiin ääressä, hän on alti tukkassa; josta nimi Tuhkimus ja Tuhkapöperö.

PIRJO, Hölmösen waimo.

SOMA ja SORJA, Pirjon tyttäret entistä miestä.

TYÖJÄTÄR, Pirjon seukku.

LEMES, Pöperön emäneno.

KERSKO, Kauluisa Nuoriso.

1. KOHTAUS

Hölmölammin rannalla.

1. NÄYTÖS.

LEMMES (*walkamolla*). PÖPERÖ (*toisella*). SOMA
ja SORIA (*nurmella, eivät tiije toisistaan,
eiwätkä kuule Lemmeksen laulawan*).

Rauha näillen rannikoillen,
Tämän lammin laiteillen
Jossa muinoin lassa lauloin,
Kussa poikana polaisin:
Poimin mansikat makiat.
Walwoin tuolla walkamolla
Isän westäissä wenettä.
Nukuin tuohon nurmikollen.
Äitin pestessä pesua
Puhistaissa puukaluja.
Ojansuuhun onget wiskoin,
Laitoin lahnoillen katitsat,
Kannoin Kotiimme kaloja.
Kalakeitot äiti keitti
Höllötökset Hölmönämmä.

PÖPERÖ (laulaa valkamolla itekseen).

Heitti herttainen emäni,

Heitti kallis kontajani,

Ihana imettäjäni;

Heitti kaikki heimokunta. (Puhuu).

Heitti heitoksi, hylyksi,

Lyötäväks, lykättäväksi.

Jätti waiwallen wajaallen:

Pirjon piijaksi poloisen,

Sisärpuolillen poluksi;

Orjaksi omassa koissa:

Sekä nääntymään nälältä

Että waatteita wajillen:

Waikka ei waras puutu

Ei ou tyhjyyttä elosta.

Pirjo pitääpi pitoja,

Syöttää kyllin Syöjättären,

Yhä lahjat laitteloopi.

Siitä syystä Syöjätärkin

Tyywyttääpi tyttäristä,

Emänniksi ennustaapi

Kauniimmillen kaupunnista:

Mullen mustan Kiertolaisen

Elikä ei ensinkään,

Omituista, ollenkaan.

Työtäk syöwät tyttäresä,

Käweloöwät käissä puuhkin:

Heilen herkut hempoimmät,

Huparuuwat ruokittua:

Mullen wiskowaa muruja,

Pilkoim wielä pilppuwaapi:

Wähentää wähat palaiset.

Äitin waatteista walinna,

Höyhentyynyt tyttärillen.

Wapon waipat wallaonnunna

Sekä pajoista paraimmat

Että uuwet uutimeni:

Sisärillen siistit hunout,

Hurstit huonoimmat minullen,

Repalaiset reikäniekat

Helmukset minullen heitti,

Joita Pirjo on pitännä,

Kuluttauna kuusi vuotta.

Mulla musta ajanjuoksu,

Minuu iltani ikäwät;

Minun työni työläimmät,

Waiwannäöt waikeimmat.

Waan en kellenkään walita,

Saata kylällen sanoja:

Koen puolustoo kotia.

Hekseni toiste itken,

Yksin waiwani walitan

Yöllä yksin ollessani,

Maatessani maaperässä.

Waan mitä minä walitan?

Lewollinen on leponi,
 Tunto selvä Tuhtimuksen.
 Muita murehtii tulisi.
 Pirjo pichsetty Iseä
 Itköö ite iltayöstä,
 Aamun auringon walosta
 Tahi kellen tappeloopi
 Eli pahoin pauhowaapi,
 Yliyötä riitelöopi:
 Tyttäresä tyynyöistä
 Tauluwalla tappeloowat
 Wihan kiivoin kiistettyä
 Kummaista on kuhtununna
 Täti täyweksi täheksi,
 Haluisammasti halainna?
 Rellen tuopi Kerskon pojan,
 Kullen suopi sulhaiseksi? *(Laulaa)*

Kolikko on minun kotini,
 Yltä kylmät kynnykseni.
 Emänä emintimäni,
 Isintimänä Isäni!
 Heitti j. n. e.
 Waan ei wanha *WAINAMÖINEN.*
 Hylkeä hywä Jumalal! *(Puhuu)*

Mitäpä minä walitan?
 Pilkat leikkinä pitelen,

Kärsin lyönoät lykkäykset,
 Kärsinki kowimmat käskyt;
 Työni toimitan toella,
 Jouwun aina työstä työhön,
 Askarelta askareellen.
 Samat waiwat wanhempaan,
 Askaret, talonasiat
 Täytän täysiwartisena
 Kuin jo piti pienempänä,
 Silminnähen nääntyneenä,
 Waiwaapakolta wawisten
 Pirjon piesten toimitella,
 Wireesti witan eholla.

SOMA (näyttäin Soriallen kukkia).

Kunka näistä kukkaisista,
 Kunka ottaisit omaksi?
 Minkä mielestäis walihdet,
 Minkä hylkeisit minullen?

SORJA.

Kuin en tiije kuin nimesit,
 Kuita kukkaiset kuwaawat
 Niin on waikia walita.
 Anna arwelen wäläisen.
 Tuo on muita turpiampi
 Kaunis päivänkakkarainen.
 Ruusu vielä ruusaampi;

Se on mieleinen minullen,
Sen minä otan omaksi,
Jätän jäänöksen sinullen.

SOMA.

Se on seukkumme Simuna.
Jätit jäänöksen minullen,
Kerskon pojan Keskimäisen.

SORIA. (*Tavoittaa päiväinkakkaraa*).

Et peto petä minua!
Anna poisi Kerskon poika,
Se on mieleinen minullen;
Mullen muinon jo luvattu.
Simo omasa sinullen.

SOMA.

Kehno Kerskollen olisit,
Simo liijaksi sinullen.
Simo sinua parempi.
Luvattuni pien lujasti. (*LEMMES lähe-
ten heitüksen ojaan*).

SORIA.

Simo Kosiipi sinua,
Se on omasa sinullen.
Anna poisi Kerskon poika
Jos ei toilla niin toralla! (*Hepäisö
Somaa vaan näköö Lemmeksen*).

Mikä Kummitos Kumossa,
Kuka onneton ojassa?

SOMA.

Olkoon onnesa nojassa!
Weissä pehmiä venyä,
Ropakossa moisen rosmon.

LEMMES.

Kulta lukkaiset, kähköiset!
Somat neitoiset soriat!
Auttakaa avunalaista,
Wanhaa waiwaista lijasta,
Hätäistä hätätilasta,
Sawikuoppaan kuolemasta.

SORIA.

Puwin puhtaaksi käteni,
Sotkin sormeni somaiset.
Puhas out kuin pulsterisi.
Kuin et kurja tuohon kuolle
Rumamuotoinen mutaan,
Kuolet huumiakin keollen.
Kuole koirankuotolainen
Tulemattasi tupamme!
Sinun käsissäs käteni
Koprissasi konnikainen
Eiwät käy minun käteni! (*Pöperällen
joka ilmautuu*)

Tuossa sullen sulhapiika
 Sekä nuori ja nopia
 Että kaunis Kaswoiltasa.
 Eusin weistä poiswetele
 Sitten siivoat lijasta,
 Peset muutosa muwasta:
 Hywin puwet ja puhistat.
 Toilla pörhistät Pöperö:
 Saane esi leiwänsaajan;
 Mieronkäyjän miehaksesi,
 Ruuwanhankkijaks lakenna. (*Pöperö
 autta Lemmksen, pesee hänen ja omat käte-
 sä; Sisäreksset juoksoo pois naurain ja käsiä
 taputtain, sanoin*)

Toentotta toisillenne
 Outta oikein omanne,
 Hurtat huonossa puwussa,

LEMMES.

Sinna sinua Jumala!
 Walloin wanha *WAINAMÖINEN!*
 Anna elämä etuisa.
 Laita lapsellen hywällen
 Elonolo onnellinen,
 Hywä hywätahtoisellen!

PÖPERÖ (*Ehtiin taluttaa Lemmestä*).

Anna talutan taloomme,
 Tuonne Isäni tupaani!
 Ite on Isä kotona,
 Kyllä se kyllin syöttelööpi,
 Hoiteloopi holhowaapi.
 Kohallinen on kotini,
 Warakkaat on wanhempani,
 Aina vierailten apuisat.

LEMMES.

Woin minä ominki woinin
 Hiljon tarpoa taloomne,
 Jalestä tupaanne tulla.
 Kultainen! Kuka Isäsi?
 Kuka waimo wanhempasi?

PÖPERÖ.

Isä Hölmölään isäntä.
 Wappo wainaja emäni,
 Kohta kuollut kuusi wuotta,
 Kuusi kesiä keossa.
 Isä lesken leivättömän
 Kohta korjasi kotiimme
 Emännäksi, emäkseni
 Ja ne neitoiset korjat
 Owat sisären sijaiset.
 Kyllä sie tupamme tunnet,

Sen on seinät vestettyinä,
Punamullalla punatut,
Sekä ikkunat isommat.

LEMME.

Neko piijat pilkkanuokat
Sinun sisär lentämäsi.

PÖPERÖ.

Ne oli puhtaassa puvussa
Ja kuin satoin saapuwillen,
Minun jättiwät jälellen,
Sullen autamaan apua. (*Talosta Pir-
jon ääni*).
Tule Tukkimus tupaan,
Jouwu joutawa pihaan.

2. KOHTAUS

Tuwassa.

1. NÄYTÖS.

PINJO.

Tahon harmilta haleta,
Paisua wihan pakolta.
Tuossa Tukkimus tulookin
Tyly tytär lentämäni,

Älmä ütisi kuwainen,
Wielä ilkeempi iseesä.
Hällen mie wihani wiskon,
Häpiäni hällen kostan.
Minä pöyhötän Pöperön
Hylyn, mieleni hywiksi,
Kypsyttelen kylkiäsä,
Suuttumiseni sulban.
Ainama asian löywän,
Aina ainetta torallen.

2. NÄYTÖS.

PÖPERÖ.

Nyt oon pessynnä pesumme,
Hurstit, hunnut huuhtonunna,
Liinat walkiat walaissut!

PINJO (*Lyhyen Pöperöä*).

Etkö hävytön häpiä!
Tuuya tuommoista pesna!
Tubma Tukkimus oletkin,
Pabasiwainen sikainen.
Liinat haisoowat lipeellen,
Selwällen sekaparollen,
Paijat huubotut pabasti;
Hurstit huiwit huonommasti.
Tuossa sullen suuta wasten,

Tuossa kohti korviasi,
Kylillesi tuossa kylpy,
Palkka paitoimme pesusta.

3. NÄYTÖS.

HÖLMÖNEN.

Taasko tyttö tyhmä ollut?
Se on äksy ja älytön.
Ei se oikeesta ojennu,
Wälttä wäbällä kurilla.
Anna kowuutan kovemmin,
Anna nauhon nahkawyöllä
Taikka ruoskalla ropistan.

PIRJO.

Kyllä se sen tarvihtooپی,
Sen se aivan ansainnuuna.

4. NÄYTÖS.

LEMMES.

Terwe tuttawan tupaanne,
Rauha rakkaus taloonne,
Hywä suosio sowinto!

HÖLMÖNEN.

Toen toiwotat hyweä,
Ylimäinen ystäväni,
Aina neuwoni opuni!
Euo entisen emännän!

PIRJO (*Itkseen*).

Sekö se on Lemmes retka,
Josta mieronjuoksiasta
Yhä Hölmönen höwännyt:
Joka kielti mejän kihlat,
Meijän häitämme häpäisi.
Sanat saattoi ilkeimmät,
Kantoi konttia kowasti,
Panetteli mun pahaksi.
Lausui lapsuunwen wikani,
Tapani kotitalossa,
Mielitietot miehelässä;
Ilmi saattoi irwihammas
Kaikki retket rengin hansa.
Waiwat miesi wainajani
Hänen kuolusa kuwaili
Ehkä liikojaik lisäsi?
Kahenkesken heijät heitän,
En tuo einettä eteesä.
Ajan nälillä ahollen,
Karkottelen kartanosta,
Kyywihten koko kylästä.
Waan se hitto hirwittääپی;
Mullen silmät muljautti.
Jokohan wihoja wiskoi,
Ukko uhkasi minua?
En ole pelännä ennen

Eikä pahoa paennut
Tätä pakanaa pakenen,
Tämä hiittä hirviampi.

LEMMES.

Missä entisen emännän,
Wapon wainajan sikiöt?

PIRJO.

Hukat söivät hukkuiseno,
Peot peltoimme perillä. (*Heristää mən-
nessään, suutanäyttiin Hölmösen olla waiiti*).

LEMMES.

Se oil kauppa kauhistawa;
Mureellinen mullen muisto,
Suru sulle surkiampi!

HÖLMÖNEN.

Se on waimoni waleita!
Leikillään asetti akka.
Tyttö ihteni tykönä,
Poika poikessa soassa.
Kousa koivennoon kotiimme?
Koska rauha rannoillamme.

LEMMES.

Paljo oun pahoa kuullut
Tawoista sinun talosi,
Elämästäsi emännin

Kuin jo ennen eunustelin.
Ei wauha waletta hauku.
Työllä sorrat tyttäresi
Yhä ylenpaltisella;
Pijät waiwalla, wajaalla.
Turha turwa on sinusta,
Wara wähä wanhemmasta:
Wielä päällen päätteiksi
Kurit isoimmat isältä.
Wapon waatteita pitääwät;
Tyttö ryysyissä rypööpi:
Waikka Wapon waateorret,
Oliwat täpöisen täynnä,
Notkui waatteihen nojalla.
Wapon waipat wallattuna:
Wapen tyttö waipatouna,
Tyytywäinen tyyntönnä.
Pirjon tytöt tyyntönnä
Pulsterillasa puloowat.
Myöskin poikasi poloisen,
Täytyi koiweta kotoosa,
Emäkönnulta erota
Joka joutui nainnan kautta
Höplän Hölmösen käsillen.
Nyt hän marsiipi majassa,
Kannis kapraali komia,
Hevoisväissä heppiherra.

Sota monia sovaissut,
 Tuskat monen turmellunna;
 Hänen palvelus paranti,
 Wirka taiwutti tapasa,
 Yhä totuuteen totutti.
 Kohta joutuupi kotiisa,
 Perimään emänperoja
 Tahtoo hallita taloosa
 Pitee kovemman komennon.
 Tuohon turwa Tukkimukseen;
 Tuohon turwauwa itekkin
 Kuin out kunnoton isäntä.
 Ole miesi, pijä mieli!
 Pijä Pirjoa kurissa;
Nauho häntä nahkawyöllä
Ropsi häntä ruoskallasi.
 Elä pötki pöywän alle
 Konsa korwiais tapaapi
 Pirjon pilkkana pitäwyyt,
 Kyläänwanhimmaks walitta
 Olet waimon wallan alla,
 Pahan porton potkittawa.

HÖLMÖNEN.

Toentotunta' sanelet.
 Neuwo nerokkaan uroisen!

Nyt otan isännän innon,
 Wallan wanhimman talossa:
 Picksän Pirjon wuorostani,
 Waimon watkoan ikkaisen,
 Ulos syöstän Syöjättären.

3. KOHTAUS.

Eteisessä.

1. NÄYTÖS.

Syöjätän (Pirjollen).

Upo uutoisen sanoman,
 Toiwen toimitan sinullen.
 Kerskon poika keskimäinen
 Miesi kaunis kaupunnissa
 Miesi miehistä walittu,
 Rikas riistalta, rahalta;
 Oma kaunis kartanosa
 Seisoo linnoa likellä,
 Kaupunnin alokaualla;
 Omat laiwat laineilla;
 Läksi koistasa kosiin
 Emänteä ehtimään,
 Waimoa walihtemaan.
 Ei se kaho kauneutta

Eikä walkeita walhte.
 Saisi waimoja waliten
 Raunoisia kaupunnista,
 Waan ei taho tansijoita,
 Kärsi kowin kouluttuja
 Suuri oppisii suwaihte,
 Kysyjjä kyntäjältä,
 Millen maallen maltasia,
 Kullen kaskellen kanarwat,
 Suollen suola kylwettynä,
 Waan se tahtoopi tawoilta
 Entisen emäsä laista,
 Äiti wainaasa älyistä.
 Sitämuuwoin on mukana
 Entisen emäsä kengät.
 Kellenkä ne kengät käywät,
 Ken sen pakloin paneksen,
 Se sen jälet parsinoonkin,
 Sen walittoo waimohsesa.
 Neuwoin teijän neitojanne
 Ennen muita ehtimään.
 Siinä aiudessa asuksin
 Wuosikauwen kaupunnissa.

PIIRJO.

Ken ne kengät arwoasi,
 Minkä pituuwen pitäwät?

Laweuwen kyllä laitan,
 Rinnan korkeuwen lohennan.

SYÖJÄTÄN.

Owat pieksut pientä kättä.
 Soman jalat ja Sorian,
 Waiwoin sopiivat somaiset,
 Tuskin myöskin Tubkimuksen;
 Waikka nälkä näiwentännä,
 Työsäwaiwat waiwannuuna,
 Kaswun estänää katolan.
 Nerokkailla aina neuwo,
 Yhä wastaukset waroilla;
 Altis walta waimopuolten
 Miten miehet miettinöötkin.
 Wieikkaat wiisaita enemmät.
 Piemmä jalkoja pilissä,
 Kämmenyksissä kápälät;
 Taputellen taiwutellen,
 Paamma pakloilla kowasti,
 Litistämmä liinawoilla,
 Kapaloilla kaijennamma:
 Otamma sukat ohimmat,
 Päällen ahtaimmat ajamma.
 Sukat woijamma sulalla,
 Woilla kengät woitelemma:

Wäen voimalla weämmä,
 Kerran kengät koiteltuna;
 Kerran Kerskoa petetty:
 Suutari sukua mullen
 Ken ne kengät ommelluana,
 Toiset kohta toimittaapi
 Jospa pikkuista pitemmät,
 Wähän väljemmät terältä.
 Samoin lestiu saumowaapi.

2. NÄYTÖS.

SOMA ja SORIA.

PIRJO.

Tehkee terweykset tätillen!
 Se vasta sanoman saattoi,
 Hyvän toiwon toi minullen.
 Kerskon pojan keskimäisen
 Tāti tänne juohattanna,
 Neuwonna nerokas ämmä,
 Muija muita muitterampi.
 Kohta joutuupi kotiimme,
 Emäntek ehtimään,
 Waimon walihtemaan.
 Häll on kenkiä keralla,
 Pienet piexut pehmeimmät.
 Walihtoopi waimoksesa

Kellen moiset kengät käywät.
 Pitäkää jalat pihissä
 Yli yötä painumassa.
 Aamulla tätin awulla,
 Neuwoin seukkuni neroisan
 Yhäite kokoon koputan,
 Warmoin warpaanne warustan
 Aiwan alle jalkapöyvään.
 Otan sukista ohimmat,
 Wapon walkeimmat walihten,
 Ajan päällen ahtaimmat,
 Wäen voimalla weämmä.
 Waan jos waiwaksi tulisi,
 Jos pahoin pakottaisikkin,
 Työksi työlääksi tulisi,
 Pitäkää kipunne kiini,
 Tukeuttakaa tuimat tussiat.
 Ei pie ääntekä älistä:
 Päättäkää pättäviksi
 Teijän sorkillen somillen. (*Pirjo ja*

*Syöjätär takoot tyttöin jalkoja monin muu-
woin muokaten. Tytöt älisten irwistääät ike-
niään).*

SYÖJÄTÄN. (*Ulos kahtoin.*)

Tuossa sulhanen tulookin;
 Tuolla lammin tuolla puolen

Kaulen kulkusiin helinän.
 Kowin Kersko on kerinnyt,
 Hywin ruunasa hypännä.

PIRJO. (*Somallen ja Soriallen*).

Panentukaatten paraten;
 Täyttäkää tätinne käskyt! (*Syöjättä-*
rellen).

Eli puwut puhtaimmat
 Wapon waatteista koreimmat!
 Waan jos walihteis Pöperön
 Ja ej tyywy tyttäriini?
 Minun harmi halkascisi,
 Maahan kaatasi katous.

SYÖJÄTÄR.

Minä tuhkoon Tuhkimuksen,
 Pöperön pölyllä sieklon.

PIRJO.

Pistä püloon Pöperön,
 Kuurnuu tungen Tuhkimuksen,
 Uunin soppeen sovitan,
 Tahi laitan laitamellen,
 Karjan katsantaan kiristän.

SOMA.

Kelno Kersko meillen oisi,
 Jos se tuhmaan Tuhkimukseen

Mieltyisi minua saahen;
 Jos se Pöperön pölysen
 Ottaisi minun ohalla.
 Hän oisi narri naurettava.

SORIA.

Täytä nyt tati lupasi;
 Mullen muinon jo nimesit!

SOMA.

Eikös ennemmin minullen,
 Mullen ammoiden aikojasa
 Tati lujasti luvanna?

SYÖJÄTÄR.

Kellen teistä Kerskon saisin,
 Hywä osa, onni oisi.

4. KOHTAUS.

TUVASSA.

1. NÄYTÖS.

LEMMES, HÖLMÖNEN, PÖPERÖ.

LEMMES.

Tuossa wieraita tuloopi,
 Liekkö posti portillasi.

HÖLMÖNEN.

Kowin konttisa komiat,

Ajowärkit wälkkywäiset,
Wahwa warsa waljaissa,
Joka on jotai parempi,
Holliluhjoja lujempi.

2. NÄYTÖS.

PIRJO. (*Pöperöllen*).

Mäne peltoin perillen,
Aja lampaat aholta!

LEMMES.

Ajoin lampaat aholta;
Ne on korjatut kotiinne
Karsinoissaan karitlat,
Lämpimissa läävissään.

PIRJO. (*Pöperöllen*).

Aja tamma tallin luokse,
Kanna kakroja eteesä!

LEMMES.

Ammoin tamma tallissanne,
Kappa kakroja rupussa.

PIRJO. (*Pöperöllen*).

Laske lehmät laitumellen
Irti iltasyötöllesä!

LEMMES.

Laskin lehmät laitumellen,
Tein jotakin joutessani.

PIRJO (*Pöperöllen kiiwaasti*).

Totta torwen tuwasta,
Ehi piiloo pihalla,
Tuossa wieraita tuloo pi.
Kuka kurja kulkenoonki?
Paawin pakanan wäkeä,
Pirun Birgerin uroja
Uuven uskon puoltajija,
Wainoojija waimopuolten.
Ei ou sijoja sinullen
Tuossa tuommoisten tulolla,
Liijoin out sinä likainen,
Kowin pölyinen Pöperö.
Miss out ryysyssäis rypennä,
Reikiin repalcis repinnä?

LEMMES.

Tuossa tila Tuhkimuksen,
Pöperöllen pöywänpäässä.
Koti, kontu Tuhkimuksen.
Se on oikia emäntä.

PÖPERÖ.

Sowin istumaan sopesat
Piiloin pimessä pitäwyyn,
Uunin turwin turwauwun.

PIRJO (*Kiiwaasti Lemmeksellen*).

Pöperöä pöywän päähän!

Mikä sitten mie olisin,
 Enkö ensinkään emäntä?
 Totta torvea pihallen;
 Herja heittolas häwytön,
 Ronna koirankuotolainen:
 Et ou ilmoin imeisten
 Kerjuukko kelvollinen! (*Pöperöllen*)
 Totta lyöttäwy lymöön
 Kyykistäwy kynkillesi,
 Painu pankon siimekseen;
 Kata kaswosi hameilla,
 Peitä ruumis peitteillä!

LEMMEs.

Empä paikalta pakene,
 Tuosta tuttuini tuwasta;
 Tämä tupa Tukkimuksen;
 Minä oun eno emäsä.

PIRJO.

(*Rikkaisten Lemmestä käsikynkästä*).

Ulos sitä sievemmästi,
 Sitä pikemmin pihallen,
 Kutka kunnoton pakene,
 Pötki Pöperön omainen:
 Kyllä sullen kyywiin annan (*Hölmö-
 nen etsii puolustoo Lemmestä*)
 Tohitko torata mullen,
 Wastustella waimollesi?

Joko ukkoni unohit
 Monet saawut mammalsaanat. (*Hölmö-
 mönen pakenuo pöywän alle*).
 Koule kulta ukkoiseni!
 Nouse nopeesti jaloillen,
 Wieraat tuloowat tupaamme!
 HÖLMÖNEN.
 Näätkö Lemmes onko leikki?
 Tokko tottelen toroosa?
 Käyapä yli käskystääнки!

5. NÄYTÖS.

KENSKO.

Terwe teiltäni taloonne,
 Seurallen ihana ilta,
 Isännällen ilta kaunis! (*Hölmönen
 kaatua pöywän*).

LEMMEs.

Tuossa ilmautuu isäntä,
 Kylältä walittu wanhin.

KENSKO.

Kummat nään tawat talossa
 Oikeuwen erinomaisen.
 Mikä ihtoisen isännän
 Asettanna pöywän alle,
 Kylämiehen kyywinnynä?

LEMMES.

Missä waimot wallan päällä;
Kussa emäntä enempi,
Siellä ihtoisen isännän
Pako wahwinna warana.

KERSKO.

Jätän hyvät jäähyväiset!
Neuvoi mullen neitoisija
Tästä talosta taivata,
Watusteli wanha akka:
Waan sanoowat sananlaskut,
Aasit aasista sikiiwät,
Tammam tammoja tekeewät:
Sukuusa on suopetäjät,
Tekijänsä terwashannot.

LEMMES.

Polwi muuttuupi pojasta.
Monesti emei moiti
Waikka tyynet tyttäresä.

KERSKO.

Tytöt owat haikki tyynet;
Wasta waimoina wihaiset.

LEMMES.

Waimot wallan pyytäjijä
Missä miehet puolimiehet,
Höplät Hölmösen tapaiset.

KERSKO.

Empä ensinkään waraja
Waltaa waimon multa saawan;
Kuhu kumpaiset tupaanne.
Kellen nämä kengät käywät,
Sen walihten waimokseni,
Enkä waltaasa waraja.

4. NÄYTÖS.

SOMA, SONIA ja SYÖJÄTÄR.

*SYÖJÄTÄR (joka salaa syöstiin uunillen
tuhkin siekloo Pöperön ja alastuttua sanoo).*

Tuossa Soma ja Soria,
Tytöt tyynet työntekiät,

*Hywätahitoiset tassiset. (Kersko ojen-
taa kengän. Soma ja Soria sysiit toisiaan
wihalla pois. Pirjo ja Syöjätär kokoowat sa-
notuin neuwoin tunkee kenkää Sorian jal-
kaan: waan se ei mahu turwonneesen jal-
kaan. Soria ähkää ja irwistää).*

Oisi oikeen omasa,
Muntoin tykkynään mukawa,
Waan on kenkä wanhennessa
Kulistunna, kuiwanunna.
Wielä se wiruupi kyllin,
Mukautuu jalan mukaan.

KERSKO.

Niin oisi sopu sowuton,
 Aiwan arvoton awio,
 Kuin on työläs työntekonne.
 Ei ole mukawa mullen,
 Emännäksi ei päätewä.

SYÖJÄTÄR.

Jo on oikeen jalassa,
 Mahtui päälleen mainiosti.

KERSKO.

Paneppa nyt paklat kiini,
 Solet, palkimet sowita. (*Syöjätär panoo
 salaa paklat nickloilla kiini ja kaiwaa uuwet
 palkimen reijät, kuin ei muutoin yllä*).

Käyppä tuossa käpsyttele;
 Pitkiä siltoa sileetä. (*Soria yrittää
 käymään; tuskassaan kaatuu, paklat ja solet
 irtantuu*).

Et ole emäni werta,
 Etkä emäntä minullen.
 Ehkä sisko siewempäsi.
 Somalla somemmat sorkat!

SORIA. (*Ittiin*).

Minuu somemmat Somalla!
 Owat pikkuista pitemmät,
 Warawammat warpailta;

Waikka waimot suurin waiwoin,
 Kaksin kääntiwät kähälät,
 Warsin warpaasa warusti,
 Ponnistiwat poljan alle.

PIRJO. (*Näpistäin Soriaa, jota
 Syöjätär tapaa purrakseen, tahtoo kenkiä So-
 maa, joka wiimen akkain awuin saapi kengän
 Sorialta. Vielä työläämmät reistaukset: hän
 parkuu äänissa*).

Pija suusi piikaiseni,
 Kohta kenkä koiteltuna!

SYÖJÄTÄR.

Tällän käypi täywellesä,
 Tällän tehty tietettykin.
 Somalla somemmat sorkat.
 Elä itke impiseni!
 Heität herttaisen kotisi;
 Muutat korempaan kotiisi
 Kerskon pojan puolisons. (*Ponnistais-
 sa kenkä halkiaa. Akat ja Soma parskahtaat
 itkemään*).

KERSKO.

Nyt on koiteltu koriat,
 Kauniswaatteiset kahotut.
 Kuka tuolla kurkistaksen,
 Ken se piilossa pijaksen?

SYÖJÄTÄR. (*Kerskollen, waan Lemmeksen kuulta*).

Se on Pirjon piikatyttö,
Ei ou puhas puolimieli.
Se on Pöperö pölyinen,
Toimenpuuttuwa, tomuinen:
Jalat laajat kuin lapiat.

LEMME. (*Puhuin tomun Pöperöstä, joka on muuttanna weljettä Lemmeksin lähäletyt waatteet ja sukat*).

Se on puhas pulmuiseni,
Toimen tyttö ja totinen!

KERSKO.

Tule pieni piikaiseni!
Ehkä liet sinä emäntä,
Jota kauwan kaihonnunna
Olen ehtinnä ebäten. (*Pöperö koittaa toista kenkää*).

Warsin on waroa kyllä
Että panna paklat kiini,
Sekä solkija solaten.
Niissä käyvä käpsyttäpi,
Kuin enuen käwi emäni,
Oma äitini osaisi.
Tahotko minun talooni,
Elämään, emäntänäni?
Omakseni, onukseni?

PÖPERÖ.

Kernaasti Kerskoiseni,
Hywä sulhainen suloinen!
Miten mieltinööni Isäni?
Sano sana wanha waari,
Elä epäile emäni,
Eläkä eno emäni!

PIRJO.

Ei minun clossa ollen,
Sinun silmäni näössä,
Minä laske miehelään;
Lasta niillen laitumillen,
Pahoillen rekipajuillen,
Likasillen liisteillen,
Kerskon pojan puolisoksi.
Kowin komia näöltä,
Kehno Kersko on tawoilta.

LEMME.

Ole waiti wanha portto,
Pijä suusi suuri konna.
Tuossa on ite isäsä;
Waiikka wallan antanunna,
Ollut alti allakynsin,
Niin on oman tyttäresä
Iho ihtoinen isäntä.

HÖLMÖNEN,

Kuin on kerran tunto tullut,
 Pitkän piinani lopetan,
 Haureuvestani havahan:
 Enkä ota ollenkaan
 Muilta tässä muistutusta.
 Tyywyn työhön tyttäreni.
 Annan avulla Jumalan,
 Walloin wauhan *WAINAMÖISEN*,
 Hänen häitä piettywäni,
 Kerskon pojan puolisoksi.
 Tehköön Pirjo piijantöitä
 Pojan poikessa ololla.
 Konsa joutuupi kotiinsa,
 Annan eltiä emännän.
 Piemmä Pirjoa kurissa
 Tahikka talosta pois,
 Jos on mieli mierontiellen,
 Josta korjaisin kotiimme.
 Ajan työllän tyttäresä
 Tekemään talontekoja.

KERSKO,

Kiitos ikuinen Isällem!
 Emäncollen enemmän;
 Toimen, totuuden ukollen!
 Jos tahot taloomme tulla,

Kilwoin kiitämmä sinus;
 Sullen walta wanhemmamme.

PÖPERÖ.

Kilwoin palvelleaan paraten!

LEMMES.

Poltin poikana poloissa,
 Karjan, kartanon poroksi,
 Kaikki taloni tawaran.
 Murhe saattoi muillen maille:
 Tawaroita tarjoin kannoin,
 Kauppakaluja kuletin:
 Aina rossan alttinalla
 Woitin, säästin sääweliini.
 Tahoin takasi taloni
 Ostoa, oman kotini.
 Tuli mullen tuttavaksi
 Kaunis Kapraali komia:
 Otin ottopojakseni.
 Nyt en tarwihte taloa,
 Enkä tiijusta tiloa;
 Yhä elämmä yhdessä.
 Ei ou höplä Hölmön poika:
 Konsa joutuupi kotiinsa,
 Kohta ottaapi komennon,
 Tahtoo hallita taloosa.
 Siks' en pääse paikan päältä:

Aina tarpeita talossa,
 Kahtomista kartanossa.
 Käyn mie teillä käynnän tietä,
 Olijammissa oleksin
 Aika ajalta ajelen.
 Ihailen iloa teijän,
 Rahon kapraalin eloa. (*Akat owat
 pyörtywinään.*)

PÖPERÖ. (Laulaa:)

Aina luotin Luojan töihin,
 Waltaan wanhan *WAINAMÖISEN*,
 Ijankaikkinen Isämme
 Kaikki kahtonna paraten,
 Osuttanna onekseni.
 Käwi toiwoni toeksi,
 Luojan laitos luotolleni,
 Ett' ei wauba *WAINAMÖINEN*
 Hylkeä, hyvä Jumala!

JÄLKIMAININE.

Moni loru, iskeytyneenä lapsuntemme
 muistoon jospa halvempi arwoinen, on meil-
 len mielnäisiä.

Kuulin lapsena kerrattawan Tubkapöpe-
 röö kerrattuwakin. Luwin poikana Askepot,
 joka on sama satu Juuwin hiehellä. Näin sen
 Cendrillonina kuvattuna Franskan kielällä:
 moni sitä moitti, enimmäkseen kiitti ja ylenkiitti-
 wät. Ei mieleeni pystynnä toimittaa tätä suo-
 malaisen kuwaisto pukuun. Jotain puuttui.
 Luwettuwani Silmäkääntäjän, löysin Holmō-
 sessa omituisen isän Pöperöllän; waan hän oli
 toisen oma. Saatuwani luwan häntä ylentää
 ja alentaa olen toimittanna Pöperön senkaltai-
 sena kuin sen oletta nähneet. Toiwon, jos se
 nyt ei ole otollinen, että saatuwamme kansal-
 lista kuwaistoo, kuwaiston holhoja ej sitä hy-
 li: sen wuoksi että se olewa suorasanainen (A-
 lewasteinen) kepeesti pysyy muistissa. Eikä se
 waai erinäisiä pukuja eli laitoksija eikä mo-
 nia jäsenijä.

Senki suhteen että tämä luwaus woisi
 sietää wertausta muukalaisina tawanneihin Pö-
 6

peroin, toimitin hänen suorasanaiseksi, että jos kuvaistossa sattuu usiampia joilla on ääntä ja mahtija niin woipi enimmäit paikat laulattaa. Kielestä muistutan sanojani Ruunulinnaan Jälkimaineessa. *W*iellä vähemmin nyt onn pekloin paneutunna. Kiistäkää jos hyvää, ettei Kerskonituksiin ja Hölmöliiniin esivanhemmat puhuneet semmoista Suomea: waan suokaa Lemmeksellen, Pirjollen ja Syöjättärellen, jotka oliwat monikoiset, moninaista murretta.

Kysymys on tehty ei kauwan (1857), jos Italijan kielessä, kirjakielen tuloo mukautua puhekielen eli puhekielen kirjakielen. (Se si debba avvicinare la lingua scritta alla parlata o sia la parlata alla scritta). *G. B. Grossi* luulee puhekieltä pitävän muwata kirjakielen. Jos oisi paljo Italijanki kielen suhteen sanottawa, niin en käy kiistämään. Waan Suomen kielestä arwelen aiwan toista. *W*oipiko emä luottautua wastasyntyneesen keskoiseesa? Työ vastaatta että monesti ilman sitä keskoiseta äiti ajettasiin pois talosta ja että tästä keskoisesta woipi tulla ylimys sukukuunnassaan. Niin on; niin olla pitääkin tällen emällen, että jos hän jäisi hetelmättömäksi, niin häntä hiljoin pereestä pois wieraantettasiin. Hänen keskoisestaan woipi tulla ei ainoastaan sukusa; woipi tulla kollo kansan kaunistus: mutta siihen paljon tarwitaan, ennenkuin hän sillen warrellen pääsö: ja emäs holhoaminen, emäs eine owat soweliisimmat hänen ruumiillisellen hyöstmiselleen; mutta äitisi puhe paremmin muita

wesoittaa hänen hengellisiä awujasa. Seuraten murettani sikäli kuin soweliaksi nään, omistau muistakin mitä mieleeni sattuu; lukiin ihteäni perilliseksi kaikillen: luulinkin vähemmän waartawani kansaperillisijäni, kuin jos en uuras-tasi lisätä tätä perintoa.

I. F. LAGERWALL.